

UNIWERSYTET MEDYCZNY W ŁODZI
Katedra Stomatologii Odtwórczej
ZAKŁAD STOMATOLOGII OGÓLNEJ
92-213 Łódź, ul. Pomorska 251
tel. 42-675-74-61, fax 42-675-74-82

Ocena rozprawy habilitacyjnej i dorobku naukowego dr n. med. Eweliny Gaszyńskiej w związku z wszczętym przewodem habilitacyjnym przez Radę Wydziału Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego w Łodzi

Dane ogólne

Dr n. med. Ewelina Gaszyńska jest absolwentką Wydziału Lekarsko-Dentystycznego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. Studia stomatologiczne ukończyła w 2003 roku uzyskując tytuł lekarza dentysty. W latach 2003-2007 była słuchaczem studium doktoranckiego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. W 2007 roku uzyskała stopień doktora nauk medycznych w zakresie stomatologii na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „Wieloczynnikowa ocena odległych wyników leczenia przodożuchwia morfologicznego”. Po ukończeniu studiów doktoranckich, w latach 2007-2012, była zatrudniona na stanowisku asystenta w Klinice Chirurgii Czaszkowo-Szczękowo-Twarzowej i Onkologicznej Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. Od roku 2012 pracowała w Zakładzie Higieny i Promocji Zdrowia Katedry Higieny i Epidemiologii Uniwersytetu Medycznego w Łodzi na stanowisku asystenta, a od 2014 roku pracuje na stanowisku adiunkta. W roku 2010 uzyskała specjalizację w dziedzinie chirurgii szczękowo-twarzowej. W roku 2012 rozpoczęła specjalizację w dziedzinie epidemiologii w Katedrze Higieny i Epidemiologii Wydziału Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego w Łodzi.

Dr Gaszyńska ukończyła studia podyplomowe „Przetwarzanie i analiza obrazów biomedycznych” na Wydziale Elektrotechniki, Elektroniki, Informatyki i Automatyki Politechniki Łódzkiej. Poszerzała swoją wiedzę i kwalifikacje zawodowe na licznych kursach teoretycznych i praktycznych m.in. diagnostyki i leczenia wad twarzowo-szczękowych, dostępów chirurgicznych w obrębie twarzowej części czaszki, leczenia zaburzeń w stawach skroniowo-żuchwowych. Odbyla także staż w Oddziale Chirurgii Szczękowo-Twarzowej Szpitala AZ Saint-Jan w Brugii (Belgia).

Ocena dorobku naukowego.

Zainteresowania badawcze dr n. med. Eweliny Gaszyńskiej obejmują zagadnienia z zakresu chirurgii szczękowo-twarzowej, ratunkowego udrażniania dróg oddechowych oraz medycyny/stomatologii społecznej. Całkowity dorobek naukowy Kandydatki, o łącznej punktacji 462 pkt MNiSW i sumarycznym wskaźniku wpływu $IF=22,93$, obejmuje m.in. 37 prac oryginalnych (z pominięciem prac w suplementach) opublikowanych w recenzowanych czasopismach, w tym 20 prac opublikowała jako

pierwszy autor o łącznej punktacji 338 punktów MNiSW oraz IF=17,133 za prace oryginalne i kazuistyczne. Liczba cytowań wg bazy „Scopus”, obejmuje 6 pozycji. Indeks Hirscha wynosi 1. Dane zostały potwierdzone przez Bibliotekę Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. Należy spodziewać się, wzrostu liczby cytowań, bowiem najważniejsze prace w dorobku Kandydatki zostały opublikowane w roku 2014.

Z ww. dorobku publikacyjnego Kandydatka wyłączyła 4 publikacje pierwszoautorskie, o łącznej punktacji 100 pkt. MNiSW i wskaźniku wpływu IF=4,742, jako monotematyczny cykl stanowiący podstawę rozprawy habilitacyjnej.

Oceniany dorobek Kandydatki, poza publikacjami w czasopismach fachowych, obejmuje także 12 doniesień zjazdowych prezentowanych w formie streszczeń na konferencjach międzynarodowych oraz 15 na konferencjach krajowych. Jest współautorem 9 rozdziałów w pozycjach książkowych o łącznej wartości 18 punktów MNiSW. Dr Ewelina Gaszyńska jest kierownikiem 1 projektu badawczego realizowanego w ramach badań naukowych w Uniwersytecie Medycznym w Łodzi, uczestniczy również w Ogólnopolskim Badaniu Monitorowania Stanu Zdrowia Jamy Ustnej realizowanym w ramach programu finansowanego przez Ministerstwo Zdrowia.

Działalność badawcza dr n. med. Eweliny Gaszyńskiej została doceniona w macierzystej uczelni. Została dwukrotnie, w latach 2007 i 2013, wyróżniona nagrodą Rektora UM w Łodzi za osiągnięcia naukowe.

W sumie dorobek naukowy dr n. med. Eweliny Gaszyńskiej oceniam pozytywnie, bowiem jak wynika z powyższej analizy, zawiera on zdecydowaną większość elementów wymaganych przy awansie habilitacyjnym.

Ocena cyklu 4 publikacji stanowiących osiągnięcie naukowe będące przedmiotem postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego:

Ocena formalna

Rozprawę habilitacyjną dr n. med. Eweliny Gaszyńskiej stanowi cykl 4 publikacji na temat: „Uwarunkowania stanu zdrowia jamy ustnej osób w przedziałach wiekowych 35-44 lata oraz 65 lat i więcej”. Artykuły naukowe z tego cyklu, opublikowane są w 2014 roku, w czasopismach o zróżnicowanym wskaźniku oddziaływania (IF= 0 - 1,824). We wszystkich pracach Habilitantka jest pierwszym autorem. W załączniku 7 do wniosku habilitacyjnego, przy wykazie publikacji, zawarta jest każdorazowo informacja dr n. med. Eweliny Gaszyńskiej, określająca jej wkład w powstanie danej pracy, wraz z oszacowaniem procentowym, oraz oświadczeniami współautorów o ich indywidualnym wkładzie w powstanie każdej z prac. Dane wskazują na wiodącą rolę Habilitantki w realizacji prac stanowiących podstawę przedstawionej rozprawy, jej udziały procentowe w realizacji prac wynoszą 75-90%.

Ocena merytoryczna

Zainteresowania badawcze dr Eweliny Gaszyńskiej skupiają się głównie wokół zagadnień stanu zdrowia jamy ustnej osób dorosłych, a w szczególności osłabienia czynności żucia osób w podeszłym wieku.

Pogarszanie stanu zdrowia jamy ustnej z wiekiem jest powszechnym i potencjalnie poważnym zagadnieniem w perspektywie wydłużania się życia społeczeństwa. Niezadowalający stan zdrowia jamy ustnej i niedostateczne zachowania higieniczne stanowią jeden z czynników ryzyka powstania oraz rozwoju wielu przewlekłych chorób ogólnoustrojowych. Dlatego coraz częściej podejmowane są prace badawcze oceniające stan zdrowia jamy ustnej, a wyniki ich badań są brane pod uwagę przy ocenie ogólnej kondycji zdrowotnej ludności. Wyniki podejmowanych badań dotyczących barier ekonomicznych, organizacyjnych i kulturowych odpowiedzialnych za bardzo zły stan zdrowia jamy ustnej osób w wieku starszym mają wymierną wartość praktyczną i wskazują na wielkość i rodzaj niezaspokojonych podstawowych potrzeb dentystycznych.

W ten nurt badań wpisują się prace dr n. med. Eweliny Gaszyńskiej. Kandydatka, w spójnym tematyce cyklu publikacji, przedstawionym do oceny jako rozprawa habilitacyjna, porusza bardzo aktualny temat wpływu zachowań zdrowotnych osób dorosłych na stan zdrowia jamy ustnej. Kandydatka stawia sobie za podstawowy cel badań poszukiwanie odpowiedzi na pytanie: czy równoległe z osłabieniem ogólnej sprawności osób w wieku podeszłym dochodzi także do osłabienia czynności żucia oraz poszukuje czynników z tym związanych? Celem użytecznym jej badań było zaproponowanie strategii poprawy funkcjonowania narządu żucia osób starszych.

Realizując założony cel pracy dr Ewelina Gaszyńska podejmuje się określenia czynników mających wpływ na osłabienie czynności żucia i wskazania możliwości poprawy funkcjonowania narządu żucia osób starszych. Ocenę sprawności żucia opiera na wieloczynnikowej analizie uwzględniającej: samoocenę możliwości żucia, ocenę napięcia mięśni żwaczy oraz stanu uzębienia, w tym liczby zębów naturalnych oraz liczby par przeciwstawnych zębów trzonowych i przedtrzonowych, a także wiek, płeć, współistniejące choroby przewlekłe, wykształcenie, sprawność fizyczną i stopień odżywienia. W prowadzonych badaniach ocenia stan zdrowia jamy ustnej oraz sprawność żucia osób starszych w wieku powyżej 65 lat, poszukując związków z upośledzeniem ogólnej sprawności fizycznej, sposobem odżywiania oraz korzystaniem z opieki stomatologicznej. W ocenie zmian stanu zdrowia jamy ustnej oraz zachowań zdrowotnych, wyniki prowadzonych badań w grupie wiekowej 65 lat i więcej odnosi do wyników uzyskanych w grupie osób młodszych, w wieku 35-44 lata. Kandydatka podejmuje także trud określenia potrzeb stomatologicznych i wskazania barier w dostępie do opieki stomatologicznej osób starszych w wieku powyżej 65 lat.

Na szczególną uwagę zasługują wyniki badań dotyczących stanu zdrowia jamy ustnej osób starszych, w których Kandydatka wskazuje na istnienie zależności pomiędzy sprawnością mięśni żwaczy, a sprawnością fizyczną osób starszych, ale również zachowaniem naturalnych zębów. Uzyskane wyniki stanowią potwierdzenie hipotezy, zgodnie z którą osłabienie napięcia mięśni żwaczy postępuje wraz z utratą masy mięśni szkieletowych, jednak zmiany te, jak dowodzi, są mniejsze u osób z zachowanym uzębieniem naturalnym. W Polsce dotąd nikt nie badał zależności

między sprawnością mięśni żwaczy i jej pogorszenia z wiekiem w grupie osób powyżej 65 roku życia, a w światowym piśmiennictwie liczba publikacji na ten temat jest ograniczona. Autorka w przeprowadzonych badaniach stwierdza też, że niepełnosprawność narządu żucia sprzyja pogorszeniu stanu odżywienia osób starszych i u osób bez przeciwstawnych zębów trzonowych oraz przedtrzonowych częściej występuje nadwaga. W dyskusji Autorka słusznie podkreśla celowość doboru u osób starszych właściwie zbilansowanej diety, dostosowanej do ograniczonych możliwości żucia pokarmów. Godne podkreślenia są wyniki badań Habilitantki, przeprowadzonych na grupie 259 osób w wieku powyżej 65 lat, w których 51.3% badanych określiło swoje możliwości żucia jako dobre lub bardzo dobre, a zaledwie 5.8% badanych miało dostateczną liczbę naturalnych zębów, co jednoznacznie dowodzi braku świadomości potrzeb w zakresie zdrowia jamy ustnej. W pracy Autorka uwzględnia istotne wskaźniki zdrowotne jak stan odżywienia, oraz ważną w ocenie mięśni szkieletowych składowa masa ciała - masę komórkową. Habilitantka posłużyła się zmiennymi, które mogą być wykorzystywane do oceny możliwości funkcjonalnych, sprawności osoby starszej, do oceny stanu odżywienia oraz mogą być jednym ze wskaźników jakości życia.

W przedstawionych pracach ciekawe i cenne jest porównanie zachowań zdrowotnych dorosłych Polaków względem jamy ustnej stwierdzanych obecnie z zachowaniami prezentowanymi przed 30 laty. Na podstawie badań socjoepidemiologicznych (uwzględniających m.in. stosownie past z fluorem, nitkowanie zębów, wizyty u stomatologa), połączonych z badaniami klinicznymi m.in. stanu dziąseł i błony śluzowej jamy ustnej, obecności kamienia nazębnego, Autorka stwierdza niewielką poprawę zachowań zdrowotnych tak w zakresie higieny jamy ustnej jak i zachowań prozdrowotnych. Osoby w przedziale wiekowym 35-44 lata, prezentowały tylko nieznacznie lepsze wzorce zachowań stomatologicznych w porównaniu do ich rówieśników sprzed 30-tu laty. Autorka dowiodła też, że osoby w wieku 35-44 lata prezentują zdecydowanie lepsze wzorce zachowań niż osoby starsze, u których stwierdza wyraźny związek pomiędzy lepszym stanem zdrowia jamy ustnej, a lepszymi wzorcami zachowań prozdrowotnych. Wyniki jej badań dotyczących zachowań zdrowotnych względem jamy ustnej mogą świadczyć o demokratyzacji społeczeństwa, natomiast niepokojące jest to, że negatywne zachowania zdrowotne Kandydatka stwierdziła aż u 30 - 40% dorosłych, przy czym negatywne zachowania prezentowali częściej mężczyźni. Dowiodła też, że nadal pozostaje wyraźna bariera świadomości stomatologicznej o czym świadczą znaczne dysproporcje pomiędzy dużymi potrzebami obiektywnymi leczenia stomatologicznego, szczególnie w zakresie leczenia protetycznego, a niewielkimi potrzebami odczuwanymi przez pacjentów. Jest to przejawem niskiej świadomości zdrowotnej osób starszych i bagatelizowaniem potrzeb stomatologicznych przez ich opiekunów. Autorka dowiodła też niskiej świadomości osób w starszym wieku dostępności usług stomatologicznych.

Na podstawie przeprowadzonych badań Autorka stawia słuszną tezę, że bez zaproponowania długoletniego programu edukacyjnego osiągnięcie znaczącej poprawy stanu zdrowia jamy ustnej populacji osób dorosłych nie będzie możliwe. Proponuje więc praktyczne rozwiązania tych problemów możliwe do wdrożenia przy niewielkich nakładach finansowych - przeprowadzanie stomatologicznych badań

kontrolnych szczególnie u osób starszych zgłaszających się na wizyty do lekarza podstawowej opieki zdrowotnej.

Przedstawiony cykl badań dr n. med. Eweliny Gaszyńskiej został logicznie zaplanowany, od rozpoznania sytuacji zdrowotnej w zakresie zdrowia jamy ustnej osób starszych, w wieku powyżej 65 lat, ich potrzeb klinicznych w zakresie zdrowia jamy ustnej, przez szczegółową analizę przyczyn upośledzonej sprawności żucia aż po wskazanie kompleksowych rozwiązań stwarzających potencjalne możliwości poprawy stanu jamy ustnej osób w wieku poprodukcyjnym. Jest pełnym rozwiązaniem konkretnego problemu naukowego, a opublikowane prace charakteryzują się innowacyjnością. Szczególną wartość posiada użyteczny charakter wyników przeprowadzonych badań, w aspekcie konieczności wdrożenia przez decydentów programów edukacyjnych oraz programów profilaktyczno-leczniczych w zakresie zdrowia jamy ustnej, ale także szeroko pojętej profilaktyki wielu przewlekłych chorób ogólnoustrojowych.

Ocena pozostałego dorobku naukowego.

Poza przedstawionym cyklem 4 prac, będących podstawą ubiegania się o stopień doktora habilitowanego, dorobek naukowy dr n. med. Eweliny Gaszyńskiej obejmuje prace poświęcone leczeniu chirurgicznemu wad twarzowo-szczękowych, rekonstrukcjom żuchwy z użyciem autogennych przeszczepów kości, traumatologii szczękowo-twarzowej, ratunkowemu udrażnianiu dróg oddechowych, epidemiologii oraz leczeniu zapaleń kości.

W cyklu prac poświęconych ocenie wyników leczenia progenii metodą jednoszczękową poddaje je kompleksowej analizie uwzględniając 4 istotne aspekty: powikłania leczenia, stabilność uzyskanych efektów, zmiany profilu tkanek miękkich oraz zadowolenie pacjentów z osiągniętych efektów. Autorka dochodzi do wniosku, iż pomimo stwierdzanych obiektywnie i subiektywnie pozytywnych zmian istnieje potrzeba stosowania nowych metod i modyfikacji operacji progenii mogących zapewnić bardziej stabilne odległe wyniki leczenia. w przewidywaniu zmian tkanek miękkich oprócz podparcia zębowego i szkieletowego dla tkanek miękkich należy także uwzględnić ich grubość. Leczenie chirurgiczne progenii jest bardzo istotne dla poprawy samooceny atrakcyjności.

Kolejne zagadnienia poruszane w pracy przez Habilitantkę z zakresu traumatologii szczękowo-twarzowej dotyczą epidemiologii oraz powikłań po leczeniu złamań żuchwy oraz złamań oczodołów. W przypadku stosowania mini płytek tytanowych do stabilizacji odłamów kości żuchwy- autorka stwierdza, że częściej wskazania do ich usunięcia występują z powodu powikłań zapalnych oraz u osób starszych.

Szczególnie wartościowe i nowatorskie wydają się prace dotyczące nieinwazyjnej oceny zmian przeszczepów kości własno pochodnej stosowanych w celu rekonstrukcji ubytków żuchwy na podstawie analizy obrazów radiologicznych- ich wielkości i struktury.

Następna grupa tematyczna to epidemiologia i leczenie zapaleń kości i tkanek miękkich rejonu głowy i szyi. Habilitantka zwraca uwagę na to, że w procesie leczenia powinno uwzględnić się czynniki ryzyka wystąpienia zakażeń takie jak rozległość urazu, czy wiek powyżej 65 roku życia. Zajmowała się także oceną skuteczności działania leków przeciwbólowych po zabiegach z zakresu chirurgii szczękowo-twarzowej.

Ostatni cykl publikacji dotyczy udrożnienia dróg oddechowych u pacjentów ze zmianami w anatomii górnych dróg oddechowych spowodowanymi urazami lub rozrostami nowotworowymi. Badania te były prowadzone w warunkach symulacyjnych na modelach manekinowych, ale ich wyniki mogą być niezwykle przydatne w praktyce klinicznej. Co jest godne podkreślenia jest współautorem 2 patentów związanych z udrażnianiem dróg oddechowych – „Rurka gardłowo-przełykowa LowPress” i „Laryngoskop do trudnych intubacji ADAMS”.

Realizacja zadań naukowych wymagała dużej wiedzy z zakresu różnych dziedzin medycyny koncentrujących się na regionie głowy i szyi, co świadczy o wielodyscyplinarnym rozwoju Habilitantki. Świadczy to o umiejętności planowania i przeprowadzenia badań, umiejętności pracy w zespole i kierowania zespołem. Przemawia to za zdolnościami do samodzielnej pracy naukowej oraz współpracy.

Działalność organizacyjno-dydaktyczna.

Szczegółowe informacje dotyczące aktywności dydaktycznej i organizacyjnej zostały zamieszczone w załączonej dokumentacji. Podobnie jak naukowa, także działalność dydaktyczna i organizacyjna Kandydatki zasługuje na ocenę pozytywną. Dr Gaszyńska w latach 2004-2009 była opiekunem studenckiego koła naukowego przy Klinice Chirurgii Czaszkowo-Szczękowo-Twarzowej Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. W latach 2007-2011 prowadziła zajęcia oraz pełniła funkcję koordynatora nauczania przedmiotu chirurgia szczękowo-twarzowa dla Oddziału Lekarsko-Dentystycznego i Lekarskiego w języku angielskim. Obecnie prowadzi zajęcia z przedmiotu stomatologia społeczna dla studentów Oddziału Lekarsko-Dentystycznego w języku angielskim, prowadzi zajęcia dydaktyczne w języku polskim dla studentów Oddziału Lekarsko-Dentystycznego, Wydziału Lekarskiego, kierunku Zdrowie Publiczne, kierunku Dietetyka, kierunku Medycyna Ratunkowa, Wydziału Farmaceutycznego.

Od wielu lat bierze czynny udział w szkoleniu podyplomowym prowadząc zajęcia w ramach kursów specjalizacyjnych dla lekarzy z zakresu chirurgii szczękowo-twarzowej i medycyny ratunkowej. Jest także promotorem 5 prac magisterskich.

Dr Gaszyńska jest członkiem Editorial Board International Journal of Communication and Health. Aktywnie uczestniczy w działaniach Oddziału Łódzkiego Polskiego Towarzystwa Higieny jako członek zarządu. Na uwagę zasługuje także poza działalnością naukową zaangażowanie w działania na rzecz promocji zdrowia jamy ustnej adresowane do osób starszych i ich opiekunów. Ponadto jest członkiem towarzystw naukowych: International Epidemiological Association, International

Association for Dental Research Geriatric Oral Research Section i European Association of Cranio-Maxillofacial Surgery. Jest recenzentem w 2 czasopismach naukowych: Medycyna Pracy i International Journal of Communication and Health.

Podsumowanie i wnioszek końcowy

Przedstawiona ocena działalności naukowej dr n. med. Eweliny Gaszyńskiej wskazuje, że prezentowane w cyklu 4 prace składające się na rozprawę habilitacyjną, stanowią osobisty, wartościowy i oryginalny wkład Kandydatki w rozwój nauk medycznych. Ponadto poruszają istotne aspekty praktyczne w zakresie zachowania zdrowia jamy ustnej, szczególnie w grupie osób starszych. Mogą stanowić podstawę dla wprowadzania zmian w opiece stomatologicznej nad populacją osób dorosłych. Udział Habilitantki w prezentowanych pracach był wiodący. Posiada znaczący i oryginalny dorobek naukowy, zwielokrotniony w okresie po uzyskaniu stopnia naukowego doktora. Oceniając całokształt pracy naukowo-badawczej jestem przekonany, że Habilitantka jest dojrzałym samodzielnym naukowcem oraz dobrym organizatorem pracy badawczej o szerokich zainteresowaniach i dużym doświadczeniu naukowym oraz zawodowym.

Dr n. med. Ewelina Gaszyńska poświęca się pracy dydaktycznej i organizacyjnej na rzecz macierzystej Uczelni oraz środowiska zawodowego.

Na podstawie pozytywnej oceny rozprawy habilitacyjnej i dorobku naukowego dr n. med. Eweliny Gaszyńskiej oraz jej zaangażowania w pracę dydaktyczno-organizacyjną stwierdzam, że posiada ona kwalifikacje wymagane od kandydatów do uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego oraz spełnia warunki stawiane przez Ustawę o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r., a także Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie kryteriów oceny osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. nr, poz. 595 ze zm.).

Z pełnym przekonaniem popieram przedłożenie przez Komisję Habilitacyjną wniosku do Wysokiej Rady Wydziału Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego w Łodzi o przyznanie dr n. med. Ewelinie Gaszyńskiej stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk medycznych.

UNIWERSYTET MEDYCZNY W ŁODZI
Kierownik
Zakładu Stomatologii Ogólnej

prof. dr hab. n. med. Jerzy Sokółowski